

УДК 821.111(73):82-845(045)  
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/62-1-22>

**Наталія БЕРЕЗНИКОВА**,  
orcid.org/0000-0002-4331-0987  
старший викладач кафедри іноземних мов і перекладу  
Національного авіаційного університету  
(Київ, Україна) nataliia.bereznikova@npp.nau.edu.ua

## ІРОНІЯ ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНОГО НАРАТИВУ ЯК МАРКЕР СВІТОГЛЯДУ КОРИННОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У ТВОРАХ ШЕРМАНА АЛЕКСІ (НА ПРИКЛАДІ НОВЕЛИ «ЛІГА АДВОКАТА»)

Стаття присвячена дослідженню функції іронії, її особливості у інтертекстовому наративі, який відображає життя та світогляд молоді, нащадків корінної ідентичності сучасного міста на матеріалі новели «Ліга адвоката» із збірки «Десять маленьких індіанців» корінного письменника Північної Америки Шермана Алексі. Проаналізовано огляд ідей науковців щодо природи інтертекстуальності та її основних форм, як засобів постмодерністського твору, як діалог письменника та читача через текст, та особливе читацьке сприйняття прихованого значення тексту через такі інструменти як алюзії, паратекст, метатекст, гіпертекст. Обґрунтовано наступні підходи до інтерпретації текстів новел корінного письменника із особливим маркером постмодерна, як двокодовий та полікодовий тексти, як гра автора із читачами, перекладачами, критиками, оскільки по різному можуть сприйматися текстові коди, що можуть розглядатися основою до продукування нових культурних значень. Висвітлено використання у літературі постмодерна інструментів гумору задля сміху читачів, слухачів, та вважається ліками для поколінь корінних народів Північноамериканського континенту. Акцентовано, щодо характерних ознак іронії постмодерну, як умови для сміху від прочитаного, отриманого сприйнятого закодованого іронією повідомлення автора. Сфокусовано на функції іронії на візуально-текстовому рівні для сприйняття читачів, грою із уявою, в яку втягується читач, якщо розкодує прихований сенс тексту. Висвітлено важливу рису стьобу як глузування із подвійним смислом, який орієнтований на заперечення, може також маскувати іронію, закодовувати інформацію. Аналіз інтерпретованих текстових локусів новели «Ліга адвоката» доводить наявність прикладів використання іронії, гіркої іронії, стьобу, сарказму, пародії. Двокодове, багатокодове значення у форматі дихотомії трікстеру із «уявою» стає причиною сміху у від розкодованого тексту письменника. У статті зазначено, що Шерман Алексі розглядає гумор та сміх від двокодового тексту творів як інструмент для виживання у мейнстрімному суспільстві.

**Ключові слова:** іронія, стьоб, сміх, інтертекстуальність, індіанці, Північна Америка.

**Nataliia BEREZNIKOVA**,  
orcid.org/0000-0002-4331-0987  
Senior Lecturer at the Department of Foreign Languages and Translation  
National Aviation University  
(Kyiv, Ukraine) nataliia.bereznikova@npp.nau.edu.ua

## IRONY OF THE INTERTUAL NARATIVE AS A MARKER OF WORDVIEW OF INDIGENOUS IDENTITY IN THE WORKS OF SHERMAN ALEXIE (ON THE EXAMPLE OF THE NOVEL “LAWYER’S LEAGUE”)

The article deals with the study of the function of irony, the features of it in the intertextual narrative, which has presented the life and worldview of the young adults of the indigenous identity of the modern city based on the material of the short story “Lawyer’s League” from the collection “Ten Little Indians” by the indigenous writer of North America, Sherman Alexie. It is analyzed the overview of the ideas of scientists on the nature of intertextuality and its main forms, as means of a postmodern work, as a dialogue between the writer and the reader through the text, and a special reader’s perception of the hidden meaning of the text with such tools as allusions, paratext, metatext and hypertext. It is proved the approaches to the interpretation of the texts of the novels of the indigenous writer with a special marker of postmodernity, such as double-coded and polycoded texts, as the author’s game with the readers, translators, and reviewers, since textual codes can be perceived in different ways, which can be considered as the basis for the creation of new cultural meanings. It is highlighted the use of humor tools in postmodern literature to make readers and listeners laugh, because it is considered medicine for generations of indigenous peoples of the North American continent. It is emphasized, with regard to the characteristic features of postmodern irony, as conditions for laughter from the reading, acquiring of the perceived irony-encoded message of the author. It is focused on the function of irony at the pattern of the visual-textual level for the perception of readers, the game of imagination in which the reader can be

*involved when decodes the hidden meaning of the text. It is highlighted the important feature of banter as mockery with an ambivalent sense, which is focused on negation, and can also mask irony, encode information. The analysis of the each of interpreted textual locus of the novel "Lawyer's League" proves the presence of examples of the use of irony, bitter irony, banter, sarcasm, parody. The double-coded, multi-coded meanings in the format of the dichotomy of the trickster with "imagination" causes the reader to laugh from the decoded text of Sherman Alexie. The article indicates that Sherman Alexie sees humor and laughter from the double-coded text of the works as a tool for survival in mainstream society.*

**Key words:** *irony, mockery, banter, laughter, intertextuality, Indians, North America.*

**Постановка проблеми.** Сучасні корінні письменники Північної Америки своїми художніми творами нагадують, щодо наслідків швидкоплинних процесів технологічного світу щодо збереження історичної пам'яті культур перших поселень індіанців та існування рідних земель корінних народів, а також піднімають питання щодо змін у світогляді нащадків корінних індіанців на корінних землях. Автори вказують що міграція молоді неминуха у мультикультурну спільноту країни мейнстріму. Сучасне тисячоліття відкриває ідентичності корінних нові й інші перспективи, адже сучасне життя як пристосування представників молоді корінних у сучасних економічних умовах Північної Америки залежить від особистої внутрішньої сили й спрямованості корінних підлітків, молодих людей, які мають «вжитись», зайти своє місце у мультикультурному соціумі. З'являються нові орієнтири: отримання освіти, спеціальності, робота за професією, соціальна активність як здатність «винайти себе» як особистість у архітектурі сучасних взаємовідносин мешканців великого міста. Саме такі пріоритети індивідуального розвитку молодих нащадків населення резервацій Північної Америки можуть лише уберегти пам'ять про попередні покоління та етнічні традиції корінних. За допомогою постмодерного наративу із притаманним авторським гумором, Шерман Алексі дотримується наступного алгоритму для існування корінних нащадків у «білому суспільстві» як « виживання дорівнює люті помноженій на уяву (Survival = Anger+Imagination)» (Алексі, 1994: 150). Обистий досвід життя на рідній резервації «склав» таку формулу, яку письменник постійно нагадує у своїх інтерв'ю із літературними критиками, журналістами. У такий спосіб подається письменником як план дій всіх корінних та мешканців резервації у оповіданні «Уявляючи резервацію (Imaging Reservation)» (Шостак, 2022: 122).

Літературні твори Шермана Алексі вміщують гумор, іронію, сарказм, пародію, стьоб, які є маркерами творчості автора через особливу комунікацію щодо прихованої болі поколінь утраченої цілісності, але збереженого зерна історії культури перших поселень. Твори письменника із гумором як заклик до пробудження уяви для активних

дій молодих нащадків корінних у житті, кодовий сигнал до сприймання й розуміння мультикультурною аудиторією читачів й слухачів презентацій його творів у книгарнях. Він зазначає що для його народу сміх слугує ліками для виживання. Своім особистим гумором, який не завжди добрий, а навіть навпаки, письменник підкрює серця аудиторії. За словами Ш. Алексі, запозичивши почуття гумору «білої» культури, він вкладає в сенс гумору ще більше темного та різного, що має слугувати як засіб захисту. Твори письменника читає біла аудиторія читачів та критики, його кодовані гумором тексти відразу розпізнаються серед голосів багатьох корінних письменників Північної Америки, зазначає дослідниця літератури Північно-американських індіанців О. Шостак (Шостак, 2022: 122). Авторське спілкування із читачами у полікодовому тексті, який містить подвійне кодування, що є ознакою творів постмодерна. Ш. Алексі закликає читача у такий спосіб до пошуків справжнього, але прихованого, що призводить до особистого інакшого сприйняття сенсу творів. У розвідці новелі «Ліга адвоката (Lawyer's League)» із збірки «Десять маленьких індіанців (Ten Little Indians)» Шермана Алексі спробуємо розкрити іронічність модусу тексту постмодерну, який відображає світогляд лімінального героя у літературному образі молодого політолога, представника сучасної ідентичності корінних, щодо вияву етнічного несвідомого «на межі» у соціально-моральних вимірах через інтерпретування архетипних символів трікстера «Свій» – «Інший», «Свій» – «Чужий», «Правда» – «Брехня», «Сильний» – «Слабкий» у інтертекстовому наративі, оздобленого іронією, стьобом, сатирою, пародією. Автор запевняє «що резерваційні індіанці більше асимільовані ніж люди це уявляють» та пропонує «тезу, що гібридність зовсім не змушує викоринювати якусь із культур, а навпаки дає комфортний вибір реалій із двох запропонованих культур» (Базова, 2019: 46). А якщо так, чи етнічне несвідоме індіанців споканів змінюється, якщо вони стають частиною життя великого міста. Підтвердження можливо винайти у постмодерних новелах Шермана Алексі через інтерпретацію авторської уяви та особистого досвіду життя, пропонується молоді корінних навчатися, щоб прокладати шлях

у сучасному мегаполісі. Читач, перекладач, критик по різному можуть сприймати, інтерпретувати текстовий код. Кропивко І.І. доводить, що «процедура інтерпретації читачем текстів замикає на собі процеси його творення й сприйняття, як така що завбачена у самому тексті та індивідуально реалізована читачем. <...> Сприйняття літературного твору розглядається з перспективи продукування нових культурних значень» (Кропивко, 2022: 24).

#### **Аналіз останніх досліджень та публікацій.**

Дослідженнями творчості письменників-наївців Північної Америки займалися літературні критики Д. Кокс, Д. Грассіан, Д. Мюррей, К. Лінкольн, Л. Оувенс. Дослідженнями художніх засобів у літературних творах сучасних корінних письменників Північної Америки займаються О. Шостак, С. Волкова, Н. Висоцька, С. Кот, В. Базова, Н. Березнікова, А. Колісниченко, Г. Білоконь. Зокрема творчість письменника Шермана Алексі досліджують О. Шостак, В. Базова, Н. Березнікова. Дослідженнями художніх засобів у англійському та українському дискурсах займаються в Україні Шостак О. Г., Кропивко І. Ю., Гейко С. М., Гурбанська С. О., Гринишина І. І., Поліщук О. Літературна творчість корінного письменника Шермана Алексі аналізується критиками в площині постмодерного літературного дискурсу. Науковці зазначають, що однією з характерних ознак поезики корінного твору є інтертекстуальність, яка створює особливий код, як зв'язок автора й читача через прочитання тексту. Гурбанська С. О. вказує що саме інтертекстуальність «забезпечує приращення смислу художнього твору, формуючи в такий спосіб його історико-філологічний контекст. < > Функціонування інтертекстів та інтертекстуальних зв'язків визначається стратегією автора, < > володіння фоновими знаннями (історичні, соціальні, культурні, географічні тощо) сприяє адекватному сприйняттю художнього тексту» (Гурбанська, 2015: с. 61). Кожен читач має індивідуальні когнітивні навички, відповідно, крізь призму обізнаності по особливому сприймається інтертекст, розпочинається унікальний діалог із «текстом та його автором < > та реалізація міжтекстових зв'язків» (Гурбанська, 2015: 62). Дослідниця Гринишина І. О. зазначає, що «інтертекстуальність є складником культури, а тому й обов'язковою ознакою літературної творчості». Види інтертекстуальності впливають на сприйняття сенсу, текст автора по особливому «випромінює низку вивченого тексту, підходів до нього, <...> структурне ціле як єдність форм та змісту, <...> взаємодію та взаємне про-

никнення різних тем, проблем, характерів, типологічних суджень, усвідомлених запозичень. Інтертекстуальність пов'язана із інтерпретацією, історичною поетикою, з історико-літературним процесом» (Гринишина, 2012: 33).

Інтертекстуальність, як можливість сприйняти текст культури, дає можливість інтерпретувати текст літератури постмодернізму та перекодувати. Наявний інтертекст у творчості Шермана Алексі виявляються у історичних алюзіях, нелінійності, незавершенності, оскільки «парадокс текстів Алексі полягає в тому, що починаючи розповідь, він може залишити її незавершеною, невиконаною або вийти за межі її матеріальних можливостей» (Шостак, 2022: 122). «Багатомірна інтекстуальність, що пов'язується зі здатністю постмодерністського художнього дискурсу вміщувати сконцентровану інформацію, відкриває < > великі інтерпретаційні можливості < > доступу до відповідних ресурсів поза текстом – в інших текстах < >, сприяє реалізації міжтекстових зв'язків» (Гурбанська, 2015: 62).

Постмодерний інтертекстуальний наратив Шермана Алексі містить поєднання текстового коду із іронією. Дослідники творчості письменника вказують, що «навіть у трагічних історіях присутні гумор та сміх» (Шостак, 2022: 121). Тексти з алюзіями щодо подій кризь пам'ять історії корінної ідентичності та відомих діячів, які присутні через метатекстові, паратекстові та гіпертекстові повідомлення, все створює умову для сміху при прочитанні іронічного, закодованого повідомлення автора. Вчені зауважують, що «іронія може перетинатися як із комічним, так із трагічним, отже становить окреме мовне явище» (Дойчик, 2015: 34). Дослідниця зазначає, «все більше зацікавлення набуває розгляд іронії не як стилістичного образу, < > а як особливого ставлення до світу, що потребує свого для свого вираження цілої системи прийомів та засобів. < > Деякі вчені, теоретики постмодернізму, розглядають іронію < > як дискурсивну стратегію, що оперує на вербальному або формальному (візуально-текстовому) рівнях» (Дойчик, 2015: 34).

Гейко С. М. зазначає сенс філософського розуміння іронії як «насмішка, обман, зневага» іронія постає відінням ніби у подвійній експозиції, коли твердження і заперечення, що його знімає, стає явними. Як удавання іронія двозначна, вона є зневагою під виглядом похвали або огудою під виглядом лестощів. < > Іронія може змінюватись від апатії до агресивності та бунту, набуваючи тотальності від веселого, доброзичного жарту до сатири або сарказму» (Гейко, 2014: 47).

Кропівко І. І. наголошує, що постмодерністська іронія «передбачає обов'язкове задіяння читача декодуючого, який повинен зінтерпретувати й оцінити сприйнятий текст, < > для розуміння іронії читач повинен відчитати в тексті її маркери» (Кропівко, 2020: 22). Дослідниця зазначає, що вияв іронії через читацьке сприйняття тексту «не слід вважати базовою ознакою. < > поліінтерпретативність літературного тексту визначається < > як ознака, закладена нарративною стратегією письменника, націленою на продукування множинності < > смислів. Постмодерністська іронія < > називається амбівалентністю постмодерністського твору в його рецептивній орієнтованості на різні рівні читацького сприйняття. Відмінна риса й підступність < > іронії в тому, що в системі постмодернізму можна брати участь у грі, навіть не розуміючи її й сприймаючи абсолютно серйозно» (Кропівко, 2020: 22).

Таким чином, «іронічна гра перетворюється з інтерпретативної діяльності < > на відчитування можливих сенсів, закладених у нарації, або потенційних, що можуть виникнути спонтанно» (Кропівко, 2020: 29). Важливо зазначити щодо використання стьобу, що притаманний героям молодого покоління й присутній у творах корінного письменника Шермана Алексі. О. Поліщук вказує на ознаку стьобу як «спрямованість на заперечення». Оскільки, «стібатися на чимось можна жорстоко, безкомпромісно, адже стьоб так чи так містить у собі елемент знущання, цінну пародію. Залежно від сили емоційно-негативного заряду згаданої оцінки стьоб може коливатися в діапазоні від < > «тонкого» чи «здорового», < > до «жорсткого. < > Це не завжди < > відверте злісне знущання, спрямоване на повне знищення». Цінною ознакою стьобу є «інтелектуальне глузування, дражливе, з подвійним смислом» (Поліщук, 2009: 69). Дослідниця зазначає щодо властивості стьобу маскувати іронію під серйозність, камуфлювати, кодувати, що є ознакою спорідненості стьобу й кітчу. Стьоб «загострює риси явища, на які спрямовано в'їдливу іронію» як заперечення (Поліщук 2009: 69). Наслідком такої інтелектуальної діяльності читачів із сприйняттям іронічного модусу інтертекстового наративу виникає сміх, на який очікує письменник, й який слугує упевненості автора, що аудиторія почула про проблеми корінної ідентичності у мейнстрімному суспільстві.

**Мета статті** – проведення розвідки художніх засобів постмодерного наративу корінного письменника Північної Америки Шермана Алексі та інтерпретувати вживання іронічного модусу у полікодовому тексті на матеріалі новели «Ліга

адвоката» (Lawyer's League) із збірки «Десять малих індіанців» (Ten Little Indians).

**Виклад основного матеріалу.** Збірка новел «Десять малих індіанців (Ten Little Indians)» написана корінним письменником Північної Америки Шерманом Алексі у 2003 році. Кожна новела торкається життєвих історій молодих героїв, вихідців із рідної резервації Кер д'Ален/Спокан (Couer d'Alen, Spokane), яка географічно знаходиться неподалік від міста Сіетл, столиці штату Вашингтон на півночі США. Саме з авторської назви збірки вже наголошується щодо історичних подій, колоніальний захват рідних земель перших поселень індіанців Північної Америки та примусове переміщення корінних. Наявність авторського стьобу до прихованого расизму вказано навіть у кількості новел, яких також дев'ять, як у відомому творі Агати Крісті «Десять малих негрят». Таку саму назву має й відома американська дитяча лічилка «Десять негрят», яка містить расизм до людей із іншим кольором шкіри. Друга новела цієї збірки має назву «Ліга адвоката (Lawyer's League)» й розповідає життєву історію молодого індіанця, який виріс на резервації Спокан. Головного героя звать Річард Райт (Richard Right). Автор заохочує читача до декодування, адже важливо для повної картини сприйняття прихованого смислу, чому письменник обрав саме це прізвище. Для представника молоді корінних у великому місті, який закінчив університет, отримав юридичну освіту та працює помічником у відомого адвоката таке прізвище як Райт (Right) є дуже влучним, оскільки означає Правий. Відповідно, бути правим у всіх юридичних справах це значимо для вихідця резервації, працюючого на посаді помічника адвоката. Але однієї гри із перекладом прізвища це недостатньо. Бо письменник передає перевагу подвійному кодуванню в текстах, що відповідає властивостям постмодерного наративу. Саме ім'я та прізвище Річард Райт (Richard Right) героя цієї новели спонукають до пошуку декодувати чому саме це прізвище обрано для зображення героя, чи був на резервації такий мешканець, які ознаки особистості може прийняти образ лімінального героя, який вживається у робочий середу офісу відомого сенатора, потім адвоката.

Шерман Алексі пише для читачів різних аудиторій, тому тексти новел містять алюзії, які павутинням охоплюють текст твору та спонукають читачів до пошуку схованого й закодованого значення у кожному повідомленні. Це авторський текстовий такт, як заклик до уваги читача до прихованої інтриги та розвитку інтелектуальних здібностей молоді корінних. Дійсно те, що слово

Райт (Right) може однаково вимовлятися, але писатися як Write (англійське дієслово «писати»). Але пошукова розвідка вказує що Річард Райт (Richard Wright) – це справжнє ім'я та прізвище афроамериканського письменника, який народився у 1908 році в штаті Міссісіпі, у родині, де дід ще був рабом. Виховувала сина матір, малий Річард дуже любив читати книжки, знайшов сили й можливості вивчитись й стати письменником. Він помер відомим афро-американським письменником у Парижі в 1960 році. Написав Річард Райт (Richard Wright) за життя чимало відомих творів, присвячених боротьбі нащадків темношкірих проти расової дискримінації та насилля. У такій спосіб, як закодоване прізвище та ім'я, Шерман Алексі нагадує, що молоді нащадки споканів, у образі Річарда Райта (Richard Right) також мають здатність щодо активної боротьби проти расизму на території Північної Америки. Інший аспект як соціальна належність, який відслідковується через подвійний код та кмітливую іронію, приховано у образі протагоніста як ознаку лімінального у процесі визначення «де він і з ким», особисто він, парубок напівкровка. Саме дихотомія «свій» – «чужий», «свій» – «інший» як внутрішня боротьба моральних якостей Річарда, яку сторону йому обирати, та проти утисків представників якої частини своєї крові він буде боротися, захищатися, працюючи за фахом у багатоаспектне середовище спільноті великого міста Сієтла.

Знайомство із Річардом Райтом Ш. Алексі передає у монологічному тексті від головного героя щодо корінного походження, резервації Спокан. Свого батька, молодий індіанець описує як «африкансько-американського гіганта (an African American giant), баскетболіста, який грав у баскетбол за університетську збірну вашингтонських Хаскі (Сієтл). Але батько не бажав «накачувати міць у тренажерному залі (pumping iron in the weight room)» (Алексі, 2003: 51). Він віддавав перевагу читанню саме книг таких діячів як Франц Фенон та Анжела Девіс, що містили революційні погляди та виступали проти расової дискримінації, та вказували ідеї деколонізації, спрямовані на визвольний рух нащадків темношкірих, завезених колись для робіт на плантаціях.

Мати молодого індіанця Річарда була саме із індіанським корінням «маленька Споканська індіанська балерина (la petite Spokane Indian ballerina), але таке поєднання детермінантів до балерини вказує на зв'язок із французьким корінням, це наче натяк на те, що події, які колись мали місце на корінних землях автора. Назва резервації Кер д'Ален (Couer d'Alen)/Спокан саме подається

у всіх творах французькою. Відповідно молодий індіанець має афроамериканське індіанське коріння, та із гіркою іронією визначає себе революціонером двох рас й прихильником лівого політичного крила та й ще магом, це було вже «закодовано в його ДНК (encoded in my DNA)» (Алексі, 2003: 53). Він самовпевнений у своїх силах, гра у баскетбол це його одна із успішних справ, саме грі він віддавав увесь час, оскільки був стипендіатом. Несподівано, він отримав невисоку кваліфікацію у баскетболі при атестації у атлетичному коледжі. Щодо тестів з навчальних дисциплін, то Річард не мріяв отримати занадто високі бали за академічні дисципліни, хоч й займався на всіх підготовчих курсах. Річард глузує щодо справжньої якості свої «успіхів у навчанні», та зауважує, що «комунальні коледжі у Сполучених Штатах є найуспішніші моделі соціалізму у історії світу, адже я був інтелектуальний гладіатор здатний вступити в бій із капіталістичними левими (United States community colleges are the most successful models of socialism in the history of the world, but I was intellectual gladiator eager to do battle with the capitalistic lions)» (Алексі, 2003: 53–54).

Іронізує Річард й свої досягнення в навчанні в університеті. Обоюдною баскетбол й будучи класним гравцем, він майже щоденно грав у м'яч в університетському залі, але здобув ступінь бакалавра з політології. Саме отримавши диплом університету, молодий індіанець виказує цілеспрямованість своєї корінної ідентичності як особистості зацікавленої у вирішенні складніших завдань, ніж баскетбол. За його слова він «мав робити щось краще та бути кращим (had better things and be)» (Алексі, 2003: 53–54). Фраза Річарда вказує на наявність бажання до саморозвитку у сучасних нащадків, особливо у тієї частки молоді корінних, які були дотичні до навчання у коледжах та університетах. Особливого значення має Вашингтонський університет, де навчаються індіанці, котрий Річард, з іронічною насмішка, самоіронія, бо латиною називає саме «альма матер мого народу (the folk's alma matter)» (Алексі, 2003: 53–54). Зазначимо, цей університет закінчив Шерман Алексі, автор використовує у творах особистий досвід життя й відповідно географічні топоніми, назви, тощо. Через це письменник закликає корінних до навчання у коледжах, вивчення наук в університетах, читання книг як самовдосконалення, отримання професії як найнеобхідніші речі у сучасному житті молодих корінних яке забезпечує подальше життя. Також дорікає із гіркою іронією щодо такої форми освіти та якості знань, яку можна отримати екстерном для дорослих на резерваціях, які ніколи

взагалі не навчались, саме такі школи створив уряд для корінних (Алексі, 2003: 55).

Життя у рідному містечку Спокан й освіта у Річарда як важливий етап у житті, навчання як неважка праця, про яку він в'їдливою насмішкою нагадує у розповіді. Але соціалізація у мультикультурне середовище виховала його цілеспрямованим, готовим до викликів долі. Наративи Шермана Алексі торкається багатьох проблематичних питань щодо існування молоді у великому місті. Події подаються читачеві у прийнятному автором взаємодії автора через текст із читачем. Текст Ш. Алексі створюється із розрахунку до взаємодії читача та автора через авторський текст. Відповідно до формули Алексі, «виживання це гумор плюс уява», автор пригортає увагу до своїх творів. Авторська уява відіграє ведучу роль в кодуванні текстових повідомлень, створений ним текст закликає читача своїм гумором розкодувати прочитане, а потім посміятися. У такий спосіб Шерман Алексі спілкується із спільнотою, пропонуючи уяві читача розібратися в уяві автора щодо прихованого сенсу в тексті. Наступні локуси сповнені історичною алюзіями, інтертекстуальністю (Шостак, 2022: 122). Герой поринає у реалії виживання корінних у вирії політичного життя країни, де керівництво має змішане коріння різних рас, які також перебрались до Америки. Гумор та уява підтримує нащадків корінної молоді пристосування до правил установ, та навіть більше, як уберігтись від можливих виявів расизму на роботі. Бо саме молодий юнак-напівкровка, афро-індіанець, ще в коледжі успішно починає свою кар'єру із офісу мера міста Сієтла. Саме в той час мером Сієтла був Норм Райс, перший в історії великого міста мер, який мав африканське-американське коріння. Тож Річарду пощастило набратись першого робочого досвіду, цінного для виживання. Отримавши диплом фахівця в галузі політології, молодий афро-індіанець отримав наступну посаду в офісі губернатора штату Вашингтон Гаррі Лока, першого у історії губернатора штату із китайсько-американським корінням. Гірка іронія, Річарду Райту доручають виконувати роботу саме по зв'язкам із індіанськими племенами, яких було двадцять дев'ять. Шерман Алексі у долі Річарда нагадує про болочу травму від китайсько-американського гноблення корінних племен. Саме за дорученням губернатора штату, необхідно було схилити верхівки корінних громад (племен) до співпраці та отримати їх голоси виборців саме йому, який був «напівчорний напів-індіанець (half-black half-Indian)» (Алексі, 2003: 55). Річард дотепно із насмішкою зауважує,

що його «супер-героя напів-індіанця» розумно обрано офісом губернатора як раз для встановлення контакту із корінними народами на їх землях. Молодий виконавець із іронічною гіркотою констатує свої відкриття під час спілкування із верхівками індіанських поселень, що маючи величезні прибутки від діяльності казино на їх землях, вони «самі впливові чоловіки та жінки штату є практично неграмотними (the state's most powerfull men and women are functionally illiterate)» (Алексі, 2003: 55). За час роботи ціннішим відкриттям Річарда виявилась схильність до корупції корінних політиків, які переслідували лише свої корисні цілі, а не вирішували проблеми населення на резервації. Далі він стібає щодо справжніх ідеалів верхівок та політиків, він порівнює сутність лідерів корінних народів із «несуттєвою різницею між демократами та республіканцями. <...> Таким чином, індіанські виборці не довіряють індіанським політикам більше, ніж білим (there have been no significant differences between Democrats and Republicans. <...> So Indian voters don't trust Indian politicians any more than the white variety)» (Алексі, 2003: 54).

Гірка іронія та стьоб постійно продукуються у його монологі, наповнює історичними алюзіями щодо відомих політичних діячів, бізнесменів, акторів, коли він порівнює правлячу політичну партію та президента, дорікаючи із кмітливою посмішкою щодо можливих кращих керівників країни, яких існує багато, але вони чомусь не задіяні у державних справах. Паралельно мислення Річарда постійно перекидається на його особистість, на настирне бажання стати сенатором й попрацювати в комісіях у справах корінних хоча б три терміни, щоб виправити ситуацію із багатьма питаннями. Річард, людина із освітою, хоч яка вона не була, але він знається на історії соціуму, політиці, його робота відкриває індіанцю-полукровці двері, які для парубка з резервації не відкрилися без освіти та тяжкої праці. Епізод світської вечерки із представниками двох партій, лібералів та демократів, надав Річарду не тільки смачну їжу французької кухні і спілкування із досвідченими юристами, головне що він отримав новий досвід, та звичайно практику спілкування із відомими помічниками політиків. Він вміло вживає кмітливі посмішки, гірку іронію, додаючи стьобу, щоб виявити факти, які не відповідають дійсності під час церемонії обіду. Він вміє спілкуватися із представниками партій, обгортаючи гіркі відкриття у іронічні зауваження, щодо пародіювання схожості політиків, винайдення цінностей людських та справжності вартості ідеалів ведучих

партій. Текст, який розповідає про його мислення як гра із уявою на яву, та з реальними історичними героями у своєму внутрішньому монолозі, вказує на насиченість ознаками інтертекстуальності як аллюзія, наявність метатексту. Це вказує на обізнаність, начитаність героя, який так вдало й швидко уключає свою дотепність, гостроту у іронічних фразах, відчуваючи себе достатньо впевнено у спілкуванні із адвокатами та водночас переважтає інформацією та натяками на критичне для Річарда питання «кольору». У такий спосіб письменник доводить що його корінні герої добре почувають себе в оточенні страв французької кухні та витончених натяків представників політичних партій на «інше» життя поза камерами та інтерв'ю із журналістами (Алексі, 2003: 58). Цінними характеристиками молодого лімінального героя виявляються його внутрішня порядність щодо тих, хто йому подобається, та постійний вияв кри-

тичного мислення із гіркою самоіронією щодо особистого вектору, хоча можливо це уява та мрії молоді корінних, але цілеспрямованого на життя.

**Висновки.** Літературні проєкції світогляду корінної молоді у постмодерному твору «Ліга адвоката» вказують на іронічне забарвлення інтертекстового наративу письменника Шермана Алексі. Проаналізовані текстові приклади вказують на різні інструменти, які вживаються актором для розуміння світогляду сучасної корінної молоді за допомогою гумору. Відтінки іронії можуть переходити до гіркої іронії, злісного сарказму, уїдливого стьобу, як відклик на реальні або пародійовані епізоди життя. Інтерпретовані локуси містять однозначно подвійний смисл та закликають до взаємодії із автором через сприйняття зі сміхом. У наступних роботах ми проаналізуємо інші аспекти виявлення світогляду корінної молоді у творчості Шермана Алексі.

#### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базова В.І. Лімінальні простори у творчості Шермана Алексі. *Науково-виробничий журнал «Держава та регіони». Серія: Гуманітарні науки.* 2019. №1 (56). С. 45–47.
2. Березнікова Н. І. Діалог молоді та батьків: пошук справжніх та фальшивих цінностей корінної ідентичності у творчості Шермана Алексі. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія».* 2020. Вип. 48. Т. 2. С. 110–114. <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2021.48-2.25>
3. Гейко С. М. Поняття «іронія» у сучасній філософії. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Гуманітарні студії.* 2014. Вип. 203(1). С. 46–51.
4. Гринишина І. І., Марченко І. І. Інтертекстуальність та її роль в аналізі літературного твору. *Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки. Серія: Філологічні науки. Літературознавство.* 2012. № 12. С. 31–35.
5. Гурбанська С. О. Інтертекстуальність як маркер постмодерністського художнього дискурсу у контексті лінгвосоціотичних досліджень. *Наукові записки Національного університету «Острозьська академія»: Серія «Філологічна».* 2015. Вип. 59. С. 60–63.
6. Дойчик О. Я. Когнітивний вимір іронії в ідеостилі Джорджа Барнса. *Вісник ХНУ: Семантика і прагматика дискурсу.* 2015. № 1155 С. 34–39.
7. Кропивко І. В. (2020). Іронія і сміх. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія: Філологічні науки.* 2020. Вип. 24. Том 2. С. 17–28.
8. Поліщук О. Стьоб в українській сьогочасній літературі. *Слово і час.* 2009. №11. С. 68–74.
9. Шостак, О. Г. Художні вираження національної ідентичності в творчості сучасних північноамериканських письменників корінного походження: *монографія.* Київ : Талком, 2020. 554 с.
10. Шостак, О.Г. Пошуки власної ідентичності як постмодерна гра у творчості Шермана Алексі. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія: Філологічні науки.* 2022. Вип. 24. Том 2. С. 121–129.
11. Alexie, S. *Ten Little Indians: stories.* New York: Grove Press, 2003.
12. Alexie, S. *The Lone Ranger and Tonto FistFight in heaven.* New York : Harper Perennial. 1994.

#### REFERENCES

1. Bazova V. I. (2019) Liminalni prostory u tvorchosti Shermana Aleksy. [Spatiality as a marker of national identity in the texts of indigenous writers of North America]. Scientific and industrial journal "State and Regions". Series: Humanities, 1 (56). P. 45–47. [in Ukrainian]
2. Bereznikova N. I. (2020) Dialoh molodi ta batkiv: poshuk spravzhnykh ta falshyvyykh tsinnosteï korinnoi identychnosti u tvorchosti Shermana Aleksy. [Dialogue of Youth and Parents: Finding True and False Values of Native Identity in the Work of Sherman Alexie]. Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Series "Philology", 2(48). P. 110–114. [in Ukrainian]
3. Heiko S. M. (2014) Poniattia «ironiia» u suchasniï filosofii. [The concept of "irony" in modern philosophy] Scientific Bulletin of the National University of Bioresources and Nature Management of Ukraine. Series: Humanitarian studies, 1 (203). P. 46–51. [in Ukrainian]
4. Hrynyshyna I. I., Marchenko I. I. (2012) Intertekstualnist ta yii rol v analizi literaturnoho tvoruu. [Intertextuality and its role in the analysis of a literary work] Scientific Bulletin of the Volyn National University named after Lesya Ukrainka. Series: Philological sciences. Literary studies, 12. P. 31–35. [in Ukrainian]

5. Hurbanska S. O. (2015) Intertekstualnist yak marker postmodernistskoho khudozhnoho dyskursu u konteksti linhvosemiotychnykh doslizen. [Intertextuality as a marker of postmodernist artistic discourse in the context of linguistic meanings] Scientific notes of the National University "Ostroh Academy": Series "Philological", 59. P. 60–63. [in Ukrainian]
6. Doichyk O. Ya. (2015). Kohnityvnyi vymir ironii v ideostyli Dzhordzha Barnsa. [The cognitive dimension of irony in George Barnes' ideostyle] Bulletin of HNU: Semantics and pragmatics of discourse, 1155. С. 34–39. [in Ukrainian]
7. Kropyvko I. V. (2020) Ironiia i smikh. [Irony and laughter] Bulletin of Alfred Nobel University. Series: Philological sciences, 2(24). P. 17–28. [in Ukrainian]
8. Polishchuk O. (2009) Stob in Ukrainian contemporary literature. [Mockery in Ukrainian contemporary literature] Word and time, 11. P. 68–74. [in Ukrainian]
9. Shostak O. H. (2020) Khudozhni vyrazhennia natsionalnoi identychnosti v tvorchosti suchasnykh pivnichnoamerykanskykh pysmennykiv korinnoho pokhodzhennia. [Artistic expressions of national identity in the work of modern North American writers of indigenous origin] Monograph. Kyiv : Talcom, 554 p. [in Ukrainian]
10. Shostak O.H. (2022) Poshuky vlasnoi identychnosti yak postmoderna hra u tvorchosti Shermana Aleksi. [The search of own identity as a postmodern game in the texts by Sherman Alexie] Bulletin of Alfred Nobel University. Series: Philological sciences, 2(24). P. 121–129. [in Ukrainian]
11. Alexie, S. Ten Little Indians: stories. New York: Grove Press, 2003.
12. Alexie, S. The Lone Ranger and Tonto FistFight in heaven. New York : Harper Perennial. 1994.